

Motion till riksdagen 2023/24:364

av Alexander Christiansson m.fl. (SD)

Kulturella och kreativa näringar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en mecenatskapsmodell och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturmyndigheternas roll för de kreativa näringarna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra riktade insatser för att tillgodose de kreativa näringarnas kompetensbehov och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om exportfrämjande insatser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda den statliga kulturpolitikens inverkan på de kreativa näringarna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svensk kulturpolitik präglas i stor utsträckning av omfattande offentlig finansiering på både statlig, kommunal och regional nivå. Detta innebär att det offentliga antar rollen som finansiär, vilket kan hämma grundläggande marknadsmekanismer. Trots detta finns det en stor andel kulturella och kreativa företagare i Sverige som själva finansierar sin verksamhet, inom en rad olika kreativa områden såsom datorspel, formgivning och konst. Tyvärr har dessa företagare, som ofta utgör en viktig del av exportindustrin, förbisetts av socialdemokratiska regeringar, som istället prioriterat den kultur som finansieras av det offentliga. Detta kan på sikt innebära att de svenska kreativa näringarna riskerar att hamna efter, vilket vore synnerligen olyckligt med tanke på att dessa näringar bidrar både till jobbskapande och till en positiv bild av Sverige i omvärlden. Därför är det viktigt att politiken nu vidtar nödvändiga reformer för att stärka de svenska kreativa näringarna.

Ekonomiska incitament

Under pandemin hanterade vissa statliga kulturmyndigheter och stiftelser pandemistöd riktat till de kreativa och kulturella näringarna. En rapport från Riksrevisionen visade dock att en stor del av de kreativa näringarna hade svårt att få tillgång till stöd under den första ansökningsomgången. Rapporten visade också att de statliga kulturmyndigheterna inte arbetar tillräckligt jämnt och effektivt för att stödja de kreativa näringarna. För att kunna bedriva en långsiktig näringsverksamhet krävs det lämpliga ekonomiska incitament och åtgärder. Detta var tydligt under pandemin när de kreativa näringarna hade svårt att få tillgång till stöd. För att de kulturella och kreativa näringarna ska kunna utvecklas behöver småföretagen stärkas. Många aktiva inom de kulturella och kreativa näringarna är just småföretagare. Därför driver vi sverigedemokrater en politik med fokus på att förenkla för just småföretagarna, en mer utvecklad beskrivning finns i vår motion bättre villkor för småföretag. Detta vill vi uppnå genom regelförenklingar för småföretagare något som skulle få fler personer att våga starta eget, samtidigt som det blir mindre administrativa kostnader för företagare. Utöver detta vill vi även se till att skapa incitament för personer som vill starta företag att våga ta det steget. Dessa förslag som riktar sig generellt till samtliga företag i alla branscher skulle även ge incitament för fler personer att starta ett företag med en inriktning inom de kulturella och kreativa näringarna.

Frågan om alternativa finansieringsmodeller och mecenatskap är av stor betydelse för att stärka enskilda kulturskapare. En utblick till i Norden specifikt till, Norge och Danmark, har de redan etablerat system för mecenatskap för kulturskapare. Exempelvis Norge har ett system kallat kulturfonden, där en viss procent av försäljning av konst som sker innanför Norges gränser tillfaller fonden och går till att stötta konst och kulturskapare. I en vidare internationell utblick har exempelvis USA ett kulturpolitiskt system som i hög grad bygger på mecenatskap. Det finns en mängd olika finansieringsmodeller för samtidskulturen, men för att så många kulturskapare som möjligt ska kunna vara självständiga och verka utanför etablerade institutioner behöver finansieringen ses över. Regeringen borde därför utreda en mecenatskapsmodell, inspirerad av Norge och Danmark, för att främja fristående kulturskapare. En sådan åtgärd skulle inte minst stärka kulturlivets oberoende.

Kulturmyndigheternas roll för de kreativa näringarna

För att stärka de kulturella och kreativa näringarna behöver fler kulturmyndigheter ta en aktiv roll för att stötta och bistå dem i sin näringsverksamhet. Under pandemin blev det tydligt att de kulturella och kreativa näringarna föll mellan stolarna, då det var oklart vilka myndigheter de skulle vända sig till för service. De är både kulturskapare och företagare, och det är därför viktigt att kulturmyndigheterna får ett förtydligt uppdrag om hur de kan stötta och bistå företagare inom de kreativa näringarna. Sveriges kulturmyndigheter har en stor kompetens som kan vara till stor hjälp för de kulturella och kreativa näringarna.

Det är därför viktigt att undersöka hur svenska kulturmyndigheter kan bidra till att hjälpa de kulturella och kreativa näringarna i deras roll som företagare. Detta kan uppnås genom att utveckla bättre riktlinjer, öka kommunikationen och samarbetet

mellan myndigheter och näringslivet, och genom att erbjuda mer skräddarsydda tjänster och stöd.

Utbildning och utveckling

Flera företag inom de kulturella och kreativa näringarna har identifierat en brist på flera viktiga yrken som är avgörande för deras överlevnad, exempelvis scentekniker. Branschen har länge påpekat behovet av vissa kompetenser inom scenkonstområdet, och det har rapporterats om att bristen på scenarbetare kan leda till att vissa kulturevenemang ställs in. Denna brist på kompetens kan ha en negativ inverkan på branschens produktivitet och tillväxt, och kan också innebära att projekt inte kan genomföras som planerat. Kulturella och kreativa näringar är en viktig del av den svenska ekonomin, och det är därför avgörande att stödja branschens utveckling och tillväxt. För att de kreativa näringarna ska kunna fortsätta utvecklas och frodas, krävs det att regeringen undersöker möjligheterna att genomföra riktade insatser för att tillgodose deras kompetensbehov.

Detta kan innebära att skapa utbildningsprogram, lärlingsplatser eller att erbjuda incitament för företag att investera i kompetensutveckling för sina anställda. En annan möjlighet är att samarbeta med branschen för att skapa strategier för att locka fler personer till yrkena i fråga. Det kan vara att stödja utbildningar och kurser som ger nödvändiga kompetenser, eller att skapa möjligheter för praktisk erfarenhet inom branschen. Genom att erbjuda dessa möjligheter kan fler personer bli intresserade av att arbeta inom de kulturella och kreativa näringarna, vilket kan bidra till att minska bristen på kompetens.

Exportfrämjande insatser

Sveriges kulturella och kreativa näringar är en viktig del av den svenska exporten. Svensk design, musik och konst bidrar till vår ekonomi genom exportverksamhet. Därför är det viktigt att stärka exporten av kulturella och kreativa näringar för att säkra deras framtid. Dessutom bidrar de kreativa näringarna till att skapa en positiv bild av Sverige i omvärlden, något som är värt att förvalta. Trots att kulturella och kreativa näringar inte utgör de största branscherna sett till export, utgör de ändå en betydande del av svensk export. Under 2022 utgjorde de kreativa näringarna en export på 194 miljarder kronor, inom dessa tjänster innefattas allt från audiovisuella tjänster till marknadsföring. Totalt utgjorde de kreativa näringarna 6,4 procent av den svenska exporten. Om den statliga kulturpolitiken blir alltför snäv och fokuserar enbart på enskilda kulturskapare, finns det en risk att företagarperspektivet försvinner. För att stärka exporten av kulturella och kreativa näringar bör regeringen undersöka vilka exportfrämjande insatser som är mest lämpade för branschen. Eftersom kulturella och kreativa näringar skiljer sig från exempelvis industrierna, behöver man anpassa insatserna efter deras behov. Därför är det viktigt att se över vilka exportfrämjande insatser som är bäst lämpade för att stärka kulturella och kreativa näringar.

Den statliga kulturpolitikens inverkan på kulturella och kreativa näringar

Sedan 1974 har den svenska kulturpolitiken präglats av en omfattande statlig finansiering. Enligt den kulturpolitiska propositionen från samma år var ett av de lagstiftade målen för den statliga kulturpolitiken att motverka kommersialismens negativa verkningar inom kulturområdet. Denna målsättning gällde fram till 2009. Under de 35 åren då staten hade som mål att motverka kommersiell kultur, uppstår frågan om kulturella och kreativa näringar blivit hämmade av den statliga kulturpolitiken. Trots att målet är borttaget lever arvet från kulturpropositionen från 1974 fortfarande kvar. Detta kan ses i det statliga stödet till samtidskulturen.

Det är relevant att fråga hur den statliga kulturpolitiken sedan 1974 fram till idag har påverkat de kulturella och kreativa näringarna. När riksdagen fastställer ett mål för att motverka kommersiella krafter påverkar det marknaden och när staten delar ut stort stöd till samtidskulturen har det också en effekt på kulturella och kreativa näringar. Därför är det rimligt att regeringen utreder hur den statliga kulturpolitiken har påverkat dessa näringar både historiskt och i nutid.

Alexander Christiansson (SD)

Jonas Andersson (SD)

Anna-Lena Blomkvist (SD)

Runar Filper (SD)

Angelika Bengtsson (SD)